

11.01.2012

Salutăm decizia ANP de renunțare la informarea de presă comemorativă referitoare la generalul de brigadă (r) Panaite Emil și sperăm că acest incident nu va afecta bunele relații instituționale dintre IICCMER și ANP.

Comunicat de presă 10.01.2012

IICCMER se alătură protestului Federației Sindicatelor din Administrația Națională a Penitenciarelor formulat ca reacție la mesajul encomiastic transmis de Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP) la moartea fostului general de brigadă (r) Panaite Ioan Emil, personaj cheie al represiunii comuniste. Într-un comunicat de condoleanțe emis de ANP în ziua de 6 ianuarie 2011, directorul general al ANP, chestorul de penitenciare Ioan Băla, afirmă că generalul Panaite „a fost un adevărat profesionist, conducând destinele Direcției Generale a Penitenciarelor timp de 13 ani (1976-1989)”. De asemenea, comunicatul menționează că „Cinstea și corectitudinea de care a dat dovadă nu vor fi niciodată uitate”. IICCMER reamintește că generalul Panaite a deținut funcții importante de comandă în aparatul de Securitate, Miliție și Penitenciare în perioada 1951-1989, fiind responsabil în anii '50 de capturarea și uciderea mai multor grupuri de partizani în calitatea sa de șef de Stat Major al Direcției Trupe Operative și de Pază din MAI (oct. 1953 – dec. 1955). Prezentăm mai jos biografia fostului general, publicată de către experții IICCMER Mihai Burcea, Marius Stan, Mihail Bumbăș în volumul Dicționarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Aparatul central (1949-1989), vol. I, Iași, Editura Polirom, 2009, pp. 349-352.

PANAITE IOAN EMIL – general-maior (n. 1 apr. 1927, satul Miersig, com. Husasău de Tinca, jud. Bihor)

Naționalitatea: română

Originea și apartenența socială: mic burgheză (părinții învățători)

Profesia de bază la încadrarea în MAI: militar

Funcții în organizații politice, de masă și obștești: membru ARLUS și PCR din 1947; membru în BOB al PMR nr. 2 din statul major al Comandamentului Trupelor de Securitate (1951 – 1952); membru în Comitetul de partid din Comandamentul Direcției Trupelor de Grăniceri și Operative din Ministerul Securității Statului (1952 – 1953); membru în Comitetul de partid din IGM (1963 – 1968); membru în Comitetul de partid din MAI/MI (1963 – 1989)

Studii civile: 6 clase în comuna natală (1932 – 1938); liceul militar „Mihai Viteazul” din Tg.-Mureș (1938 – aug. 1940). În urma trecerii Ardealului de Nord la Ungaria horthistă, august 1940, liceul s-a mutat la Timișoara (aug. 1940 – 1946); facultatea de Științe Juridice din Universitatea „C. I. Parhon” – București, fără frecvență (1957 – 1961)

Studii militare: Școala militară de ofițeri de jandarmi din București¹ – șef de promoție, aici a fost coleg cu: Valeriu Buzea² și Gheorghe Pele³ (oct. 1946 – 1 mai 1948);

¹ În 1948, Școala de ofițeri Jandarmi își va schimba numele în Școala de ofițeri de Securitate.

curs pregătit la Academia Militară din București, în vederea plecării la studii în URSS (iun. – oct. 1949); Școala Superioară Tactico – Infanteristică de perfecționare a ofițerilor de infanterie a Armatei Sovietice din orașul Solnecinogorsk, specialitatea: comandant de batalion (oct. 1949 – 6 febr. 1951); cursul academic superior la Academia Militară „I. V. Stalin” – București (dec. 1955 – oct. 1956); cursul scurt de perfecționare a pregătirii cadrelor cu funcții de conducere din MAI de la Dumbrăvița (1969)

Studii politice: Universitatea serală de marxism-leninism de pe lângă Casa de cultură a MAI (1952 – 1953); Școala superioară de partid „Ștefan Gheorghiu” (1966); curs CEPECA – Academia „Ștefan Gheorghiu” (1976)

Activitate profesională: După absolvirea Școlii de Ofițeri Jandarmi, tânărul sublocotenent de securitate a fost trimis în funcția de comandant de pluton la Compania 6 din cadrul Regimentului de Jandarmi/Securitate București (1 mai – oct. 1948). În perioada cât a activat în această unitate a avut câteva misiuni speciale: a însoțit o delegație guvernamentală româno-cehoslovacă, a participat la paza localului în care s-a judecat procesul grupului contrarevoluționar „Pop – Bujoiu”; comandant de pluton elevi la Școala de educatori (ofițeri politici) MAI nr. 1 din București (oct. 1948 – iun. 1949); ofițer cu pregătirea cadrelor, ajutor Șef Birou al Pregătirii de Luptă și la Biroul Pregătirii de Comandament a Cadrelor din Statul Major al Comandamentului Trupelor de Securitate (martie 1951 – sept. 1952); loțiitor al șefului statului major al Direcției Trupelor de Grăniceri și Operative din Ministerul Securității Statului (sept. 1952 – oct. 1953); șef de Stat Major al Direcției Trupelor Operative și de Pază din Ministerul Afacerilor Interne (oct. 1953 – dec. 1955).

La 4 noiembrie 1953, conducerea MAI trimitea Direcției regionale MAI Stalin un ordin prin care i se cerea constituirea unui detașament MAI în vederea prinderii sau lichidării grupului de partizani anticomuniști conduși de Ion Gavrilă Ogoranu. Efectivele

² General-maiorul de miliție Buzea S. Valeriu (n. 13 mai 1924 – d. 6 oct. 1999), președinte al Clubului sportiv „Dinamo” (1972); loțiitor al șefului Inspectoratului General al Miliției (1974 – 1980); prim-vicepreședinte al Partidului România Mare (1990 – 1997).

³ General-maiorul de securitate Pele Gheorghe (n. 1924), adjunct al șefului Direcției Generale de Informații Externe (1955); secretar general (1962) și adjunct al ministrului Afacerilor Externe (1963 – 1966); ambasador în Austria (1966 – 1969); șef al Direcției de pașapoarte, evidența străinilor și controlul trecerii frontierei din MI – UM 0200 București (1970); șef al Biroului Național Interpol (1974 – 1983).

erau constituite din mai multe batalioane de securitate (din Braşov, Drăgăşani, Orăştie, Floreşti, Tecuci şi Oradea), care urmau să fie puse sub comanda căpitanului Panaite Emil şi a şefului Direcţiei regionale MAI Braşov, colonelul Ambruş Coloman (responsabil cu partea operativă). În ordin era precizat clar:

Responsabilitatea pentru organizarea şi conducerea acţiunii în vederea lichidării bandei Gavrilă revine în întregime căpitanului Panaite Emil, şeful de stat major al DTOP şi şefului Direcţiei Regionalei MAI, colonel Ambruş⁴.

După desfiinţarea Direcţiei Trupelor Operative şi de Pază din MAI (februarie 1956), a fost numit în funcţia de locţiitor al şefului de stat major al Comandamentului Trupelor MAI (febr. – iun. 1956). În iunie 1956 a fost numit în funcţia de şef al Direcţiei Pază şi Ordine din Direcţia Generală a Miliţiei (funcţie luată în primire în noiembrie 1956, după terminarea cursului academic de la Academia Militară „I. V. Stalin”), iar din 1963, locţiitor al directorului general al Direcţia Generală a Miliţiei (1963 – apr. 1968)

Într-o caracterizare făcută de adjunctul ministrului de Interne şi şeful Miliţiei, general-locotenentul Staicu Stelian⁵, referitoare la colonelul Panaite Emil, se spunea:

S-a distins în acţiunile trupelor MAI pentru lichidarea unor bande, iar în organele de miliţie a adus o contribuţie substanţială în îmbunătăţirea muncii pe linie de pază şi ordine. În întreaga sa activitate a arătat cât este de devotat partidului nostru, reuşind prin pregătirea sa politică, prin aplicarea în practică a liniei partidului, să obţină rezultate foarte bune – 1 iulie 1964⁶.

Prim-adjunct al şefului Inspectoratului General al Miliţiei (apr. 1968 – 31 mai 1969).

Într-un referat de cadre întocmit în 1973 de generalul-maior Iulian Vlad, şeful Direcţiei Personal şi Învăţământ din MI, se menţiona:

⁴ Ordinul strict secret nr. T 5690 din 4 noiembrie 1953. Documentul este semnat de către doi miniştri adjuncţi ai MAI: generalul-maior Gheorghe Pintilie şi generalul-maior Vinţe Ioan. Sursa: Florica Dobre (coord.), „Bande, bandiţi şi eroi. Grupurile de rezistenţă şi Securitatea (1948 – 1968). Documente”, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2003, pp.204-205.

⁵ General-locotenent Staicu Stelian (n. ? – d. 1984), deputat al Regiunii Bucureşti în MAN (1961 – 1975); comandant al Trupelor de Securitate (1954 – 1956); adjunct al ministrului Afacerilor Interne şi şef al DGM/IGM (1958 – 1969).

⁶ Arhiva ANP, Fond *Cadre*, Dosar personal Panaite Emil, P-4809, dosar nepaginat.

În munca cu oamenii a dat dovadă de rigiditate. A avut manifestări de îngâmfare, supraestimându-și unele merite, în timp ce subaprecia pe alți tovarăși, de ale căror păreri nu ținea seama. Pentru aceste lipsuri, la 31 mai 1969 a fost scos din funcție și pus la dispoziția MI⁷.

Consilier în Corpul de consilieri și inspectori al MI (31 mai 1969 – 1 iulie 1970); șef al Serviciului organizare-mobilizare din MI (1 iulie 1970 – mai 1972). La data de 1 iunie 1972, cu ocazia fuzionării Consiliului Securității Statului cu MI a fost promovat în funcția de șef al Direcției organizare-mobilizare din MI (1 iun. 1972 – iun. 1974); șef al Direcției Secretariat – Juridică din MI (iun. 1974 – apr. 1976)

Șef al Direcției Generale a Penitenciarelor (apr. 1976 – 14 martie 1989). Conform unei note-documentare a Direcției Penitenciarelor privind activitatea Direcției până la data de 30 aprilie 1980, în subordinea Direcției Penitenciarelor se găseau 30 de unități teritoriale răspândite pe întreg cuprinsul RSR: 21 de penitenciare din care: 18 penitenciare județene (zonale), 1 penitenciar pentru femei (Târgșor), 1 penitenciar pentru tineri (București – Jilava) și 1 penitenciar-spital (București – Jilava); 6 secții de deținere exterioare la penitenciarele Galați (2), Gherla (1) și Poarta Albă (3); 2 școli speciale pentru muncă și reeducare minori (Găești și Târgu Ocna); 7 întreprinderi economice: 2 întreprinderi pentru mobilă (Gherla și Mărgineni), 1 întreprindere metalurgică (Aiud), 1 întreprindere de confecții (Târgșor), 1 întreprindere de încălțăminte (Craiova) și 2 întreprinderi de împletituri și confecții metalice (Galați și Poarta Albă). În subordinea DGP-ului se mai aflau: Cursul de perfecționare a cadrelor de penitenciare; Depozitul central de materiale și Subunitatea de pază, escortare și supraveghere a deținuților pe vagoanele penitenciar. De asemenea, situația efectivilor de cadre din DGP, la un număr de 25.472 de deținuți, se prezenta astfel: în aparatul central, 104 cadre (47 de ofițeri, 11 subofițeri și 46 civili); în penitenciare, 3.054 cadre (211 ofițeri, 2.538 subofițeri și 305 civili); în școlile speciale de reeducare, 289 cadre (6 ofițeri, 98 subofițeri și 185 civili). În ceea ce privește apartenența politică a personalului DGP, ea se prezenta după cum urmează: ofițeri: 91 % – membri PCR, 6,9 % – UTC iar 2,1

⁷ *Ibidem*, dosar nepaginat.

% – neîncadrați politic; subofițeri: 47,4 % membri PCR, 11,6 % UTC, iar 41 % neîncadrați politic; civili: 56,6 % – membri PCR, 12,6 % – UTC, iar 30,8 % – neîncadrați politic⁸.

În 1986, în producție erau folosiți toți minorii din școlile speciale de reeducare și 83,9 % din totalul condamnaților apti pentru muncă, normele de producție fiind realizate în proporție de 104,2 %

A fost trecut în rezervă la 14 martie 1989 prin Decretul Prezidențial nr. 28

În dosarul personal anexă (rubrica *materiale de verificări speciale*) este menționat faptul că, tatăl său, Ioan Panaite, a desfășurat „activități dușmănoase” fiind recrutat de SSI, în 1943, ca informator de frontieră la granița cu Ungaria. De asemenea, în dosarul personal anexă, se regăsesc: angajamentul de informator al SSI, notele informative și chitanțele cu sumele primite de la SSI pe numele lui Ioan Panaite. Cele 10 note informative priveau amplasarea și deplasarea trupelor maghiare, fortificațiile și starea de spirit a populației de pe teritoriul Ardealului de Nord. Pentru activitatea depusă a fost retribuit cu suma de 16.000 de lei. Pe numele lui Ioan Panaite, organele MAI au deschis la data de 23 martie 1954 un dosar de verificare. Nefiind găsit „nimic deosebit” în activitatea tatălui maiorului de securitate Emil Panaite, ci doar faptul că trăia în anturajul unor „elemente necorespunzătoare”, Securitatea i-a închis dosarul pe 13 mai 1955⁹.

La Arhivele Naționale Istorice Centrale din București se găsește și un dosar de partid pe numele lui Panaite Emil¹⁰. Acest dosar de 59 de file cuprinde mai multe autobiografii, un chestionar, mai multe referințe, referate și caracterizări, angajamentul solemn de membru de partid, etc.

Grade succesive: sublocotenent (1948); locotenent (1949); locotenent major (1949); căpitan (1951); maior (1954); locotenent-colonel (1957); colonel (1962); general-maior (23 august 1966)

⁸ Notă-documentară privind activitatea Direcției Penitenciarelor nr. 003570 din 30.04.1980. Documentul este întocmit de DGP, poartă mențiunea „strict secret” și este adresat cabinetului adjunct al ministrului de Interne. Arhiva ANP, Fond *Secretariat*, Dosar nr. 2/1982 – 1983, „Materiale de la convocări, instruire și analiza muncii cu comandanții de penitenciare și directori de întreprinderi”, ff. 201-210.

⁹ Arhiva ANP, Fond *Cadre*, Dosar personal Panaite Emil, P-4809, dosar nepaginat.

¹⁰ ANIC, Fond *CC al PCR – Secția cadre*, Dosar personal Panite Emil, P-569.

Decorații: Medalia „Muncii” (1951); Medalia jubiliară „10 ani de la înființarea primelor unități ale Armatei Populare Române” (1953); Medalia „Meritul Militar”, clasa a II-a (1954); Ordinul „Steaua RPR” (1954); Ordinul „Pentru servicii deosebite aduse în apărarea orânduirii sociale și de stat”, clasa a III-a (1959); Medalia „40 de ani de la înființarea PCR” (1961); Ordinul „În serviciul patriei socialiste”, clasa I (1963) și clasa a III-a (1962), clasa a III-a; Ordinul „23 August”, clasa I (1964); Medalia „A XX-a Aniversare a eliberării patriei” (1964); Medalia „A XX-a aniversare a Forțelor Armate ale RPR” (1964); Ordinul „Tudor Vladimirescu”, clasa a II-a (1967) și clasa a IV-a (1979); Ordinul „Meritul Militar”, clasa a II-a (1967); Medalia „A 50-a aniversare a înființării PCR” (1971); Medalia „25 de ani de la proclamarea Republicii” (1972); Medalia „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă” (1974); Ordinul „Muncii”, clasa a III-a (1984)

Pedepse: În decembrie 1981 a fost pedepsit cu „mustrare verbală” de către ministrul de interne, Homoștean George, care fusese sesizat de un raport al Corpului de control referitor la unele aspecte și nereguli din activitatea șefului DGP. Conducerea ministerului a fost sesizată de colonelul Mușescu Archil Ion, ofițer specialist principal II în cadrul Serviciului economic al DGP. În notarea de serviciu pe anul 1982 a generalului Panaite se menționau neregulile și abuzurile pentru care primise pedeapsa: „pentru neaplicarea riguroasă a unor dispoziții în unitățile subordonate, personal și-a procurat unele produse alimentare prin bufetul unității, a schimbat un calorifer defect de la locuința sa cu altul de la Penitenciarul de tineri București și a copiat unele cursuri pentru fiica sa la xeroxul unității.” Pe 1 iulie 1988, ministrul de Interne Tudor Postelnicu, i-a suspendat pe trei luni indemnizația de comandă pentru un accident colectiv de muncă la fabrica de mobilă „I. L. Caragiale” a MI.